

ÍNDEX

* PRÀCTICA 1: ..

Cnidaris: anatomia i diversitat

* PRÀCTICA 2: ..

Anèl·lids: anatomia i diversitat

* PRÀCTICA 3: ..

Moluscs: anatomia i diversitat

* PRÀCTICA 4: ..

Artròpodes

Crustacis: anatomia externa

Aràcnids: diversitat

* PRÀCTICA 5: ..

Cordats

Procordats: anatomia

Peixos: anatomia i diversitat

* PRÀCTICA 6: ..

Cordats

Amfibis: anatomia externa i diversitat

Reptils: anatomia i diversitat

Aus: anatomia

* PRÀCTICA 7: ..

Artròpodes

Miriàpodes: diversitat

Hexàpodes: anatomia externa i diversitat

* PRÀCTICA 8: ..

Mostreig de fauna terrestre (Campus)

* PRÀCTICA 9: ..

Mostreig de fauna marina (Blanes)

PRÀCTICA 1: CNIDARIS i CELEENTERIS

- **Esquematitza els hidrozous vists (forma, tamany, etc.) identificant els diferents elements o zones anatòmiques.**

* SbCl. Hidroideos.

- *Hydra* sp. (tall transversal)

10x 40x

· Color rosa i blanc.

- *Obelia medusae*.

40x (medusa) 40x (hidrante)

hi: hidroclade, **ht:** hidroteca, **bo:** boca, **te:** tentacles

- *Obelia Hydroid* (colònia)

40x (hidrante)

– *Plumularia* sp.

40x

hi: hidrante, **hd:** hidroclade **te:** tentacles, **hc:** hidrocaule, **go:** gonangi, **gt:** gonoteca, **gp:** gonoporus

* SbCl. Condròfors.

- *Velella* sp.

cb: color blanquinós, **cn:** color negre, **te:** tentacles

* SbCl. Sifonòfors.

- *Physalia* sp.

cb: color blanquinós, **cm:** color marronós, **te:** tentacles

* Dibuixa les estructures internes de la *Hydra* i identificales.

Te: tentacle, **bo:** boca, **ca:** cavitat gastrovascular, **db:** disc basal de fixació, **ga:** gastrodermis, **me:** mesoglea, **co:** columna

- Nombra les diferències que has observat entre les tres subclasses d'hidrozous vists.

HIDROIDEOS	CONDRÒFORS	SIFONÒFORS
Formes pòlip i medusa separades.	Colònies, amb fase medusa reduïda	Colònies de meduses més pòlips.
Pòlip amb cavitat sense septes, mesoglea poc desenvolupada i acel·lular, simetria radial.	Presència de dactilozoides (funció efensiva). La colònia és planctònica i enlloc de hidrorriza poseeix flotador. La superfície inferior del flotador constitueix l'estoló, que soporta els elements de la colònia.	Presència d'un òrgan de flotació (pneumatòfor) i un estoló sobre el qual estan la resta de membres de la colònia.
Medusa amb gònades d'origen ectodèrmic i amb vel.	Medusa amb umbel·la molt convexa i sense boca.	

- Esquematitza els escifozous vists (forma, tamany, etc.) identificant els diferents elements o zones anatòmiques.

- *Rhyzostoma pulmo*

- Esquematitza els escifozous vists (forma, tamany, etc.) identificant els diferents elements o zones anatòmiques.

* **SbCl. Octocoralaris**

- *Paralcyonum* sp.
- *Veretillum* sp.
- Gorgònia

* **SbCl. Hexacoralaris**

- *Balanophyllia* sp.
- *Anemonia* sp.

- Anomena les diferències que has observat entre les diferents classes d'antozous vists.

OCTACORALARIS	HEXACORALARIS
8 tentacles al voltant de la boca	6 o múltiple e 6 braços al voltant de la boca.
8 tabics vasculars a l'interior.	
Tentacles pinnulats	Tentacles no pinnulats

PRÀCTICA 2: ANÈL·LIDS

- Realitza un esquema de l'anatomia externa del cuc de terra indicant els diferents elements o zones anatòmiques observades.

se: segments, pr: prostoma, tr: tronc, pi: pigidi, cl: cliteli

* Esquematitza la dissecció del cuc de terra en dues representacions (una en

obrir-lo i la segona després de retirar els òrgans indicats), especificant les diferents estructures identificades.

1ª representació 2ª representació

pr: prostoma, **np:** nervis prostomials, **gc:** ganglis cerebrals, **fa:** faringe, **vd:** vas dorsal, **es:** esòfag, **cl:** cors laterals, **rs:** receptacles seminals, **vs:** vesícules seminals, **ts:** tabics intersegmentaris, **ov:** ovaris, **ne:** nefridis, **pa:** pap, **pe:** pedrer, **cv:** cadena nerviosa ventral, **in:** intestí.

- **Dibuixa els poliquets vists (forma, tamany, etc.) identificant els diferents elements o zones anatòmiques. En el cas de *Nereis* sp. dibuixa amb detall la regió anterior on es troba la trompa i identifica les diferents zones anatòmiques.**

- *Hermione* sp.

- *Aphrodite* sp.

– *Nereis* sp.

cara ventral cara dorsal (regió anterior)

Altra espècie:

- **Esquematitza els hirudinis vists (forma, tamany, etc.) identificant els diferents elements o zones anatòmiques.**

- *Pantobdella* sp.

– *Hirudo* sp.

- **Anomena les diferències que has observat entre poliquets, oligoquets i hirudinis vists.**

POLYCHAETA	OLIGOCHAETA	HIRUDINEA
Cefalització molt marcada amb estructures sensorials (antenes, ulls, palps, cirros)	Clitelats, sense cirros, palpos, antenes ni mandíbules al cap	Clitelats, normalment amb una ventosa anterior i una posterior. Poden tenir mandíbules i dents.
		Segments dividits externament en anells.
	Sense podis	Sense quetas ni podis
		Ectoparàsits.
Un parell de paràpodes provists de quetas per metàmer.		
Normalment sexes separats		
Marins.	D'aigua dolça i terrestres.	Majoritàriament d'aigua dolça.

PRACTICA 3: MOLUSCS

- **Esquematitza l'anatomia externa del pop, indicant els diferents elements o zones anatòmiques observades (regió cefàlica, tentacles, boca, embut, mantell,)**

Cl. Cefalòpodes, *Eledone*

Ma. – Mantell

Mv. – Massa visceral

Ca. – Zona cefàlica

Ul. – Ulls

Bo. – Boca

Pm. – Peu muscular

Ve. – Ventosa

Si. – Sifó

Regió dorsal Regió Ventral

Cal destacar que el gènere *Eledone* es diferencia de l'*Octopus* pel fet que el primer té una sola filera de ventoses a cada peu muscular (o tentacle), mentre que el segon en té dues; per tant, el nº de fileres de ventoses per tentacle és un caràcter taxonòmic.

El mantell és cobert per una epidermis amb cèl·lules pigmentades anomenades cromatòfors, que permeten el canvi de color de l'animal.

A la zona cefàlica, situada a la part central del cos es poden observar uns ulls força desenvolupats i, entre els dos ulls (a l'interior de l'animal) cal destacar un sistema nerviós central ben desenvolupat, tancat dins una mena de cartílag formant una estructura endurida; s'anomena collaret periesofàgic.

* Identifica en el dibuix els òrgans de la cavitat paleal i els òrgans interns

La presència d'aquest espermiducte tan llarg és una característica del mascle. En el cas de la femella, els oviductes són força més curts.

També es poden observar els 2 ganglis estrellats, situats als laterals de la part inferior del mantell, amb funció sensorial.

Cal destacar el fet que la massa visceral es troba a sobre de la zona cefàlica i que el sistema circulatori de l'animal és tancat.

- **Dibuixa el poliplacòfor i escafòpode vists, indicant els diferents elements o zones anatòmiques observades.**

Cl. Poliplacophora

Chiton sp.

Cl. Scaphopoda

Dentalium sp.

- **Dibuixa els gasteròpodes vists, indicant els diferents elements o zones anatòmiques observades (àpex, columnel·la, labro, ombligo).**

Cl. Gasteropoda

Helix sp.

Murex sp.

- **Dibuixa els bivalvs vists, indicant els diferents elements o zones anatòmiques observades (charnela, impressions musculars, impressió paleal i del sinus paleal, lligament, umbe, etc.) Classifica els bivalvs vists segons el tipus de closca (nº d'impressions musculars, forma de la impressió paleal) i segons el tipus de charnela. En el cas dels bivalvs *Solen* sp. i *Cerastoderma* sp. identifica, a més, la valva dreta i esquerra a partir de les impressions musculars i de la impressió paleal.**

Cl. Bivalva

Cerastoderma sp.

Balva dreta Balva esquerra

Nº imp. musculars:

Forma imp. paleal:

Charnela:

Mytilus sp.

Nº imp. musculars:

Forma imp. paleal:

Charnela:

Solen

Balva dreta Balva esquerra

Nº imp. musculars:

Forma imp. paleal:

Charnela:

- **Extreu les diferències observades entre les cinc classes de moluscs vists.**

CEFALÒPODA	POLIPLACOPHORA	SCAPHOPODA	GASTEROPODA	BIVALVA

Sense cap tipus de recobriment calcari.	Recobriment dorsal per 8 plaques calcàries imbricades entre sí.	Closca cònica tubiliforme, oberta pels dos extrems.	Recobriment calcari de forma helicoidal sobre un eix imaginari.	Recobriment dorsal i ventral per 2 valves calcàries articulades entre sí a mode de bisagra.
Presència de collaret periesofàgic (recobriment cartilaginós endurit a la zona cefàlica) a mode d'endoesquelet.				
Ulls molt ben desenvolupats.				
Cervell força desenvolupat.				
8 peus musculars.	Un peu muscular.			
		Un peu muscular.	Sense peu muscular, però estructures musculars molt desenvolupades unides a les 2 valves que permeten la seva obertura o tancament.	

PRACTICA 4: ARTRÒPODES

- Realitza un esquema d'una visió lateral de l'anatomia externa de *Squilla mantis* indicant els diferents elements o zones anatòmiques observades.

Cefalon

És format pels apèndixs anteriors, amb funcions sensorials i d'alimentació.

Parts: 2 parells d'antenes, 1 parell de mandíbules i 2 parells d'apèndixs foliars (maxil·les) a la boca.

Pereion

Comprèn el segon tagma, amb funcions locomotores.

Format per 8 metamers dels quals únicament 3 són visibles externament; la resta queden molt concentrats al cefalotórax. Per tant existeixen 8 parells d'apèndixs.

Pleon

Tercer tagma.

Format per 6 metàmers: els 5 primers tenen els apèndixs iguals (plans, amb funció nadadora, respiratoria o d'incubació) i el 6è té apèndixs molt diferents, amb funció defensiva.

Telson

Situat a la zona on desemboca l'anús, format per apèndixs punxants.

* Extreu les antenes, maxil·la 2, maxil·la 1, peragnat i mandíbula del costat esquerra de *Squilla Mantis* i dibuixa'ls, indicant si són unirramis o birramis.

Apèndix birrami Apèndix unirrami

Endopodit

Exopodit

Protopodit

Maxil·la 1 Maxil·la 2

Birrami (fusió d'endopodit i Birrami

exopodit)

Exopodit

Endopodit

Protopodit

Peragnat Mandíbula esquerra

Apèndix vestigial de la mandíbula Birrami

Exopodit

Endopodit

Protopodit

- Identifica el teu exemplar com a mascle o femella indicant el perquè. Extreu els pereiòpodes i els pleòpodes d'un costat indicant si són unirramis o birramis i dibuixa el 1er de cada. En els birramis indica el protopodit, exopodit i endopodit.

L'exemplar de mostra és un mascle, ja que a les últimes potes del pereion (dimorfisme sexual) li surten uns tubs molt prims anomenats canals perians que serveixen per fer relliscar els espermatozous, durant la fecundació, al receptacle de la femella.

Pereiòpode (unirrami)

Pleòpode (birrami)

Exopodit

Endopodit

Protopodit

- Dibuixa els exemplars de diferents ordres d'Aràcnids observats, especificant les diferents estructures identificades.

O. Escorpins

O. Opilions O. Àcars

O. Aràcnids

* Extreu les diferències que has observat entre els quatre ordres d'Aràcnids.

ESCORPINS	ARANEIDOS	OPILIONS	ÀCARS
Opistosoma dividit en mesosoma (més ample) i metasoma (acaba amb un agulló).	Opistosoma amb apèndixs terminals modificats coneguts com fileres (teixeixen el fil).		
Prosoma i opistosoma diferenciats.	Entre l'opistosoma i el prosoma trobem el peduncle.	Prosoma i opistosoma soldats com una massa única.	Prosoma i opistosoma completament fusionats, sense cap tipus de segmentació
Al mesosoma hi ha els espiracles i estigmes.			
A l'últim metàmer del mesosoma no hi ha apèndix.			
Els espiracles donen lloc a unes invaginacions globulars.			
Pedipalps transformats en pinces.	Pedipalps transformats: funció sensorial en femelles i òrgan copulador en mascles.	Pedipalps amb una estructura força allargada, i inclús pot esdevenir una pota marxadora.	
Orifici genital al mesosoma	Orifici genital a la part anterior de l'opistosoma.		
		Potes molt llargues i primes.	
		Quelícers de tamany molt reduït.	
Caçador.	Caçador.	Caçador.	Ectoparàsit.

PRACTICA 5: CORDATS: PROCORDATS I PEIXOS.

- Dibuixa els procordats vists (forma, tamany, etc.) identificant ens diferents elements o zones anatòmiques.

S.T. CEPHALOCORDATA

40x

fm: feixos musculars, **ad:** aleta dorsal, **no:** notocorda, **ff:** filaments filtradors.

bo: boca, **ap:** apèndixs bucals, **fe:** fetge, **ca:** cavitat branquial, **re:** recte, **an:** anus.

S.T. UROCHORDATA

* Realitza un esquema de l'anatomia externa de la truita de riu, indicant els diferents elements o zones anatòmiques (cap, opercle, narinas, aletes, etc.). Mira els radis de l'aleta dorsal i indica de quin tipus són.

na: narius, **op:** opercle, **pd:** primera aleta dorsal, **sd:** segona aleta dorsal, **ac:** aleta caudal, **aa:** aleta anal, **an:** anus, **sl:** sistema de línia lateral, **av:** aleta ventral, **ap:** aleta pectoral.

Els radis de l'aleta dorsal són tous i segmentats.

- **Treu una escata del cos i dibuixa-la indicant de quin tipus és. Treu el primer arc branquial dret i dibuixa'l indicant les seves parts.**

És una escata cicloide, llisa per la banda posterior.

Arc branquial

Arc branquial (part superior)

Filaments branquials

Arc branquial (part inferior)

Branquiospines

- **Esquematitza la dissecció de la truita de riu en dues representacions (una en obrir i la segona després de retirar els òrgans que apareixen a primer pla), especificant les diferents estructures identificades.**

br: brànquies, **fe:** fetge, **te:** testicle, **bn:** bufeta natatòria, **co:** columna, **ro:** ronyó, **ve:** ventricle, **au:** aurícula, **sa:** sinus arteriós, **es:** estòmac, **cg:** capa de greix, **me:** melsa, **in:** intestí, **an:** anus, **eo:** esòfag.

- **Dibuixa els condriactis i osteictis vists indicant els diferents elements o zones anatòmiques observades.**

Cl. Condriactis SbCl Elasmobranquis

- **5 obertures branquials amb obertura independent. 1º obertura molt reduïda, no porta branquies, bombeja aigua i s'anomena espiracle.**
- **Esquelet cartilaginós.**

* O. Pleurotremata (tauró)

- Cos lleugerament deprimit (aixafat dorso–ventralment).
- Boca en posició ínfera.
- Aleta caudal heterocerca (asimètrica) en la que el lòbul superior (on penetra la columna vertebral) és molt més gran que l'inferior.
- Pell molt rasposa, coberta per denticles dèrmics.

es: espiracle, **pd:** primera aleta dorsal, **sd:** segona aleta dorsal, **ac:** aleta caudal, **ls:** lòbul superior, **li:** lòbul inferior, **ob:** obertures branquials, **aa:** aleta anal, **ap:** aleta pelviana, **na:** narius.

O. Hipotremata (rajada)

- Obertures branquials a la cara ventral.
- Morfologia molt deprimida (animals bentònics).
- Boca en posició ínfera.
- Presència de l'espiracle darrera els ulls.
- Elevada modificació de les aletes.

es: espiracle, **pd:** primera aleta dorsal, **sd:** segona aleta dorsal, **la:** lòbul anterior, **li:** lòbul posterior, **ap:** aleta pelviana.

Cl. Osteichthys SbCl. Actinopterygis

- Presenten esquelet òssi.
- Presenten bufeta natatòria.
- Les obertures branquials estan cobertes per un opercle òssi; sense independència branquial.
- Presència del sistema de la línia lateral (sistema sensitiu per captar variacions en l'aigua, llum,).

* O. Pleuronectiforme (peix pla)

- Peix fortament comprimit lateralment.

ul: ulls, **op:** opercle, **bo:** boca, **ad:** aleta dorsal, **ac:** Aleta caudal, **aa:** aleta anal, **an:** anus, **ap:** aleta pectoral, **av:** aleta ventral, **sl:** sistema de línia lateral.

* O. Perciforme (Fam. Scombridae)

ul: ull, **op:** opercle, **bo:** boca, **pd:** primera aleta dorsal, **sd:** segona aleta dorsal, **ac:** Aleta caudal, **aa:** aleta anal, **an:** anus, **av:** aleta ventral, **sl:** sistema de línia lateral, **pi:** pinnules, **na:** narius.

- **Nombra les diferències que has observat entre els dos ordres de condirectis vists**

PLEUROTREMATA	HIPOTREMATA
Obertures branquials laterals.	Obertures branquials a la cara ventral.
Aleta caudal heterocerca.	Molta modificació en les aletes.
Cos molt allargat i hidrodinàmic, molt apte pel desplaçament lliure per l'aigua.	Cos molt aplanat i típic d'animals bentònics.
Ulls i espiracles en posició lateral.	Ulls i espiracles en posició dorsal.
Cos lleugerament deprimit	Cos molt deprimit

PRÀCTICA 6: ANFIBIS, RÈPTILS, AUS.

- **a) Dibuixa l'anur i l'urodel vists, indicant els diferents elements o zones anatòmiques observades.**

ANURS

Moviment de la llengua en anurs:

* *Rana* (granota)

ne: narines externes, **ul:**ull, **ti:**timpa, **ea:** extremitat anterior, **ep:**extremitat posterior, **mi:** membrana interdigital.

- Cos molt estilitzat.
- Extremitats anteriors amb 4 dits i les posteriors molt llargues amb 5 dits.
- Presència d'una capa de dens dins el paladar de la boca.

* *Alytes* (gripau)

Vista dorsal Vista frontal del cap

Apèndix similar a dents

ne: narines externes, **ul:**ull, **ti:**timpa, **ea:** extremitat anterior, **ep:**extremitat posterior, **mi:** membrana interdigital.

- No existeix membrana interdigital.
- Presència més rabassuda respecte la granota.
- Les extremitats posteriors són més curtes que les de la granota.
- No depenen tan de la vida aquàtica que les granotes.
- Extremitats anteriors amb 4 dits i les posteriors amb 5 dits.

URODELS

* *Salamandra* sp.

ne: narines externes, **ul:**ull, **ea:** extremitat anterior, **ep:** extremitat posterior, **gp:** glàndula paròtida, **cu:** cua.

- No es veuen els timpans.
- La glàndula paròtida acumula verí en el seu interior.
- La cua és de secció circular, per tan no depèn massa de l'aigua (sinó seria aixafada per tal de poder ésser un apèndix locomotor en medi aquàtic).
- Coloració molt viva, indicant que és un animal perillós.
- No hi ha membrana interdigital.
- Extremitats anteriors amb 4 dits i les posteriors amb 5.

* *Tritton* sp.

- Forma molt estilitzada (ben adaptada al medi aquàtic).
- Extremitats força primes.
- Cos més allargat i prim que la salamandra.
- Cua amb secció aixafada.
- Extremitats anteriors amb 4 dits i posteriors amb 5 dits.

ne: narines externes, **ul:** ull, **ea:** extremitat anterior, **ep:** extremitat posterior, **cu:** cua.

b) Anomena les diferències que has observat entre els dos ordres d'amfibis, observats en la pràctica.

ANURS	URODELS
Les larves presenten respiració branquial. (En adults, alta dependència de l'aigua)	
Pell prima, molt vascularitzada, sempre humida i amb la presència de glàndules: • Glàndules mucoses per mantenir la humitat de la pell. • Glàndules verinoses per la caça o antimicrobianes.	
Menys dependència del medi aquàtic.	Molta dependència del medi aquàtic.
Sense cua.	Presència de cua.
Timpà molt desenvolupat.	
El mascle presenta dues bosses laterals al costat de la boca que li permeten cantar.	
	Colors molt vistosos que demostren que són verinosos.
Cos molt adaptat a la vida terrestre.	Cos molt estilitzat, llarg i prim: més adaptat al medi aquàtic
	Presència de glàndules paròtides.
Extremitats posteriors més llargues que les anteriors.	Extremitats posteriors i anteriors d'igual longitud.

* a) Dibuixa els representants dels tres ordres de rèptils vists, identificant els

diferents elements o zones anatòmiques (plaques de la coberta en el queloni,

parts del cos en els dos sauris i l'ofidi i escames cefàliques en el sauri

***Lacerta muralis* i l'ofidi).**

SAURIS

* *Lacerta muralis*

Vista dorsal Vista lateral del cap

ti: timpà, **ul:** ull, **na:** narina exterior, **bo:** boca, **pi:** parpella inferior, **ec:** escames cefàliques, **ea:** extremitats anteriors, **ep:** extremitats posteriors, **es:** escames de la cua.

- Escames cefàliques grosses i molt individualitzades.
- Escames corporals molt petites i individualitzades.
- Extremitats anteriors amb 5 dits i posteriors amb 4 dits.
- Presència d'ungles als dits.
- Escames de la cua de forma molt allargada i en forma d'escala.
- Extremitats anteriors i posteriors d'igual tamany.
- Cos molt estilitzat.
- Crani diapsid: 2 obertures temporals per darrera l'òrbita.

QUELONIS

* (Tortuga)

Vista ventral

na: narina exterior, **ul:** ull, **bo:** boca, **ea:** extremitat anterior, **ep:** extremitat posterior, **cu:** cua, **pd:** plaques dorsals, **pv:** plaques ventrals.

- Extremitats amb 5 dits i ungles.
- Presència de dibuixos a les plaques ventrals que determinen el sexe.
- Cos tancat dins una closca formada per dos parts:

· espatllera: part dorsal, formada per ossos, pell i escames a sobre.

· espatlló: part ventral.

- Alta modificació de l'esquelet.
- Coll amb moltes vertebres, podent-se doblegar en forma de S.
- Extremitats molt modificades.
- Crani anapsic: sense obertura temporal per darrera l'òrbita.

OFIDIS

* *Elaphe scalaris*

ec: escames cefàliques, **ul:** ull, **es:** escames de la resta del cos, **ev:** escames ventrals.

- Cos sense extremitats.
- Les escames cefàliques són un caràcter taxonòmic.
- L'escama preanal, en el cas de les culebres està dividida en dos i en el cas dels escurçons no està dividida.
- Escames ventrals formant una sola fila al llarg de tot el cos i més amples que allargades.

• Anomena les diferències que has observat entre els tres ordres de rèptils.

<u>SAURIS</u>	<u>QUELONIS</u>	<u>OFIDIS</u>
4 potes iguals.	4 potes molt modificades.	Sense potes.
Extremitats posteriors amb 4 dits.	Extremitats posteriors amb 5 dits.	Sense extremitats.
Cos molt estilitzat.	Cos poc estilitzat i voluminós.	Cos estilitzat al màxim.
Cua força llarga i autoseccionable.	Cua curta.	Podríem considerar una cua tot el seu cos.
Llengua convencional.	Llengua convencional.	Llengua bífida.
Escames corporals, de la cua i cefàliques, diferents entre elles.	Plaques ventrals i plaques dorsals diferents.	Escames cefàliques, ventrals i corporals diferents.
Escames ventrals similars a les de la resta del cos.		Escames ventrals més amples i curtes, formant una sola filera al llarg del cos.
No està protegit per una	Protegit per una coberta protectora	No està protegit per una coberta

coberta protectora.	a la part ventral i una per la part dorsal.	protectora.

- **a) Dibuixa l'anatomia externa del pollet indicant els diferents elements o**

zones anatòmiques observades.

ps: parpella superior, **pi:** parpella inferior, **ul:** ull, **na:** nariu, **be:** bec, **di:** diamant per trencar l'ou, **al:** ala, **ep:** extremitat posterior.

- **Obre la boca i esquematitza, indicant els diferents elements.**

Vista frontal de la boca (oberta):

ll: llengua, **ma:** mandíbula, **co:** coana, **or:** orifici de les Trompes de Oustaqui, **mi:** mandíbula inferior.

- Esquematitza la dissecció del pollet en dues representacions (una en obrir i la segona després de retirar els òrgans que apareixen en primer lloc), especificant les diferents estructures identificades.

Primera representació

Segona representació

- Presència de plomes.
- Parpelles superiors no mòbils, parpelles inferiors mòbil i unes transversal translúcides.
- Presència del bec, mandíbules transformades.
- Presència del diamant a sobre del bec, amb la funció de trencar l'ou en néixer.
- Extremitats anteriors transformades en ales.
- Extremitats posteriors recobertes d'escames (parentatge amb els rèptils) amb 4 dits (3 endavant i un enrera) amb ungles.
- Substitució de les primitives escames per plomatge.
- Cos dirigit a ser el màxim de lleuger possible (os amb moltes cavitats d'aire en el seu interior).
- Metabolisme molt elevat (consum d'aliments de gran aport calòric).
- Crani molt modificat: òrbites molt grosses, mandíbules transformades en bec.
- Coll llarg i molt mòbil (equilibra el cos de l'au quan està immòbil), però molt rígid quan l'au està en vol.
- Esquelet molt modificat.
- Esternó molt gros i desenvolupat (és on s'inserta la musculatura pel vol).

- **Extreu les diferències que has pogut observar entre les tres classes de tetràpodes vistes a la pràctica.**

AMFIBIS	RÈPTILS	AUS
Alta dependència del medi aquàtic.	Poca dependència del medi aquàtic.	Poca dependència del medi aquàtic.
Pell molt prima, humida i altament vascularitzada.	Pell seca i impermeable coberta per escames d'origen epidèrmic.	Cos recobert per plomes i extremitats posteriors recobertes d'escames.
Desenvolupament indirecte (larva en medi aquàtic).	Desenvolupament directe.	Desenvolupament directe.

PRÀCTICA 7: MIRIÀPODES I HEXÀPODES.

- **Dibuixa els miriàpodes vists (forma, tamany, etc.), senyalant les diferents parts el cos. Dibuixa la part ventral del cap del Diplòpode.**

- Cl. Quilòpode (centpeus)

oc: ocelos, **an:** antena, **te:** terguito, **fe:** femur, **ti:** tibia, **ta1:** tarsòmer 1, **ta2:** tarsòmer 2, **pt:** pretars, **fo:** forcípules, **co:** coxa, **up:** últim parell d'apèndixs.

- Cl. Diplòpode (mil peus)

co: collum (1er segment), **se1:** segments amb un sol parell de potes, **se2:** diplosegments (amb dos parells de potes), **sj:** segments juvenils, **pi:** pigidium, **oc:** agrupaments ocelars, **ft:** fosses tentorials, **an:** antena, **gu:** gules, **gn:** gnatoquilari, **md:** mandíbula.

* Nombra les diferències que has observat entre les dues classes e miriàpodes

vistes (diplòpodes i quilòpodes).

DIPLÒPODES	QUILÒPODES
Cos dividit en cap i tronc	
Pota formada per diferents artejos (tíbia, tras, fèmur,)	
Els 3 primers segments després del collum només tenen un parell de potes, mentres que en la resta hi ha dos parells de potes per segment	Tots els segments tenen un sol parell de potes
Aparell bucal format per mandíbules, maxil·les i llavi, sense forcípules.	Aparell bucal format per mandíbula, maxil·les i forcípules (1er parell d'apèndixs modificat)
Petit (uns 3 cm.) i cilíndric.	Més gros i aplanat dorso-ventralment.
Potes minúscules	Potes grosses podent-se apreciar a simple vista les seves parts

- **Realitza un esquema de l'anatomia externa de *Grillus bimaculatus* indicant els diferents elements o zones anatòmiques observaes. Indica el sexe del vostre exemplar.**

* MASCLE * FEMELLA

(part ventral) (part dorsal)

an: antena, **po:** pota, **ps:** pota saltadora, **ce:** cerco, **1a:** 1ª ala, **2a:** 2ª ala, **op:** opistohaptor (únicament en la femella), **pr:** prosternón, **ms:** mesosternón, **mt:** metasternón, **pr:** pronoto.

* Característiques (Hexàpodes, grill)

- Tenen 6 potes (3 parells)
- Cos dividit en cap, tronc i abdomen
- Dimorfisme sexual pel que fa les 1eres ales i el mascle no presenta opistohaptor (Part per on s'alliberen els ous).
- Amb dos parells d'ales
- Primer parell endurit, amb funció protectora.
- Segon parell d'ales replegades, translúcides i altament nerviades.

Els juvenils únicament tenen un parell d'ales.

- Potes formades per diferents artejos; els mascles produeixen soroll al rascar les tíbies de 2 potes.
- Aparell bucal mastegador, format per mandíbula, maxil·la i llavi (frontal).
- **Extreu els apèndixs del cap d'un costat i esquematitza'ls indicant les estructures identificades.**

oc: ocelo, **ve:** vèrtex, **fr:** front, **es:** escapo, **ars:** artejo següent a l'escapo, **fma:** flagel multiarticulat de l'antena, **la:** labro, **pr:** pronoto, **1p:** 1era pota.

- **Extreu les potes d'un costat i esquematitza la 1^a i la 3ª especificant els diferents elements o zones anatòmiques observades. Extreu les ales d'un costat i dibuixa-les (no indiquis les zones anatòmiques).**
- 1ª POTA * 3ª POTA

cx: coxa, **tr:** trocanter, **fe:** femur, **ti:** tibia, **ta1:** tarsòmer 1, **ta3:** tarsòmer 3

- ALES (dimorfisme sexual en les ales externes)

– Mascle – Femella

- **Classifica fins a ordre els insectes que has capturat en el mostreig terrestre, indicant cada una de les dades del mostreig: lloc de captura, mètode de captura, data i hora de captura, etc.**

* Manguero, 19-4-99 , hora: 11:30

- Abdomen desprovist de cercos
- Presència halterior (característica principal dels dípters)

Classificació: Ordre **DÍPTERA**

PRÀCTICA 7: MIRIÀPODES I HEXÀPODES.

- **Dibuixa els miriàpodes vists (forma, tamany, etc.), senyalant les diferents parts del cos. Dibuixa la part ventral del cap del Diplòpode.**
- Cl. Quilòpode (centpeus)

oc: ocelos, **an:** antena, **te:** terguito, **fe:** femur, **ti:** tibia, **ta1:** tarsòmer 1, **ta2:** tarsòmer 2, **pt:** pretars, **fo:** forcípules, **co:** coxa, **up:** últim parell d'apèndixs.

- Cl. Diplòpode (mil peus)

co: collum (1er segment), **se1:** segments amb un sol parell de potes, **se2:** diplosegments (amb dos parells de potes), **sj:** segments juvenils, **pi:** pigidium, **oc:** agrupaments ocelars, **ft:** fosses tentorials, **an:** antena, **gu:** gules, **gn:** gnatoquilari, **md:** mandíbula.

* **Nombra les diferències que has observat entre les dues classes de miriàpodes**

vistes (diplòpodes i quilòpodes).

DIPLÒPODES	QUILÒPODES
Cos dividit en cap i tronc	
Pota formada per diferents artejos (tíbia, tras, fèmur,)	
Els 3 primers segments després del collum només tenen un parell de potes, mentres que en la resta hi ha dos parells de potes per segment	Tots els segments tenen un sol parell de potes
Aparell bucal format per mandíbules, maxil·les i llavi, sense forcípules.	Aparell bucal format per mandíbula, maxil·les i forcípules (1er parell d'apèndixs modificat)
Petit (uns 3 cm.) i cilíndric.	Més gros i aplanat dorso-ventralment.
Potes minúscules	Potes grosses podent-se apreciar a simple vista les seves parts

- **Realitza un esquema de l'anatomia externa de *Grillus bimaculatus* indicant els diferents elements o zones anatòmiques observades. Indica el sexe del vostre exemplar.**

* MASCLE * FEMELLA

(part ventral) (part dorsal)

an: antena, **po:** pota, **ps:** pota saltadora, **ce:** cerco, **1a:** 1ª ala, **2a:** 2ª ala, **op:** opistohaptor (únicament en la femella), **pr:** prosternón, **ms:** mesosternón, **mt:** metasternón, **pr:** pronoto.

* Característiques (Hexàpodes, grill)

- Tenen 6 potes (3 parells)
- Cos dividit en cap, tronc i abdomen
- Dimorfisme sexual pel que fa les 1eres ales i el mascle no presenta opistohaptor (Part per on s'alliberen els ous).
- Amb dos parells d'ales
- Primer parell endurit, amb funció protectora.
- Segon parell d'ales replegades, translúcides i altament nerviades.

Els juvenils únicament tenen un parell d'ales.

- Potes formades per diferents artejos; els mascles produeixen soroll al rascar les tíbies de 2 potes.
- Aparell bucal mastegador, format per mandíbula, maxil·la i llavi (frontal).

- **Extreu els apèndixs del cap d'un costat i esquematitza'ls indicant les estructures identificades.**

oc: ocelo, **ve:** vèrtex, **fr:** front, **es:** escapo, **ars:** artejo següent a l'escapo, **fma:** flagel multiarticulat de l'antena, **la:** labro, **pr:** pronoto, **1p:** 1era pota.

- **Extreu les potes d'un costat i esquematitza la 1ª i la 3ª especificant els diferents elements o zones anatòmiques observades. Extreu les ales d'un costat i dibuixa-les (no indiquis les zones anatòmiques).**

- 1ª POTA * 3ª POTA

cx: coxa, **tr:** trocanter, **fe:** femur, **ti:** tibia, **ta1:** tarsòmer 1, **ta3:** tarsòmer 3

- ALES (dimorfisme sexual en les ales externes)

– Mascle – Femella

- **Classifica fins a ordre els insectes que has capturat en el mostreig terrestre, indicant cada una de les dades del mostreig: lloc de captura, mètode de captura, data i hora de captura, etc.**

* Manguero, 19·4·99 , hora: 11:30

- Abdomen desprovist de cercos
- Presenrta halterior (característica principal dels dípters)

Classificació: Ordre **DÍPTERA**

PRÀCTICA 9: MOSTREIG A BLANES.

Introducció.

- Procediment d'etiquetatge de les mostres.
- Es fa en llapis, ja que el fenol no l'esborra.
- S'escriu la data i l'hora.
- Condicions atmosfèriques.
- Zona de recollida (en aquest cas, Blanes).
- Número de grup.
- Nom de la persona qui ha recollit la mostra.
- Fauna marina.
- Classificació dels medis marins.
- **Medi pelàgic: zona compresa per la columna d'aigua. Hi trobem dos tipus d'organisme:**

* Flotadors (**plàncton**):

Són aquells organismes sense capacitat de moure's a voluntat o que no són capaços de vèncer els corrents d'aigua i són arrastrats per aquests.

Se'n observen dues classes:

- Autòtrofs (**fitoplàncton**): Format essencialment per vegetals de tamany molt petit.
- Heteròtrofs (**zooplàncton**): Format per organismes amb funcions similars al les d'animals. Són de major tamany que el fitoplàncton.

* Nadadors (**nécton**):

Aquells organismes capaços de desplaçar-se lliurement per la columna d'aigua. Acostumen a ser organismes superiors en relació al plàncton: peixos, calamars,

- Medi bentònic: Zona que es situa entre el fons i la columna d'aigua. Hi trobem tres tipus d'organismes:

* **Endobentos:** organismes que estan enterrats al fons.

* **Epibentos:** organismes que es situen sobre el fons. Poden ser sèssils (organismes fixats al fons, que són immòbils) o mòbils (es desplacen per sobre el fons).

* **Suprabentos:** Aquells situats per damunt del fons (o bentos) i, en alguns casos, no hi ha una distinció clara amb el nécton. Depenen íntimament del fons.

Observació: És molt més abundant la fauna al fons que a la columna d'aigua (ja que al fons es depositen els nutrients necessaris per la planta que més tard alimentarà a la fauna).

- Classificació dels organismes segons el tamany.
- Microfauna: endobentos de menys de 0.05 mm.
- Mellofauna: organismes d'entre 0.05 o 0.5 mm.
- Macrofauna: organismes superiors a 0.5 mm.
- Classificació dels medis marins segons la situació respecte la costa.
- Zona litoral: situada aprop de la costa.

* **Supralitoral:** zona de la costa on només arriben els esquitxos de l'aigua.

* **Mediolitoral:** zona banyada per les mareas o pel vaivé de les onades. Els organismes estan exposats a una emmersió i immersió contínues.

* **Infralitoral:** zona completament submergida i acaba on desapareixen les fanerògames (15"20 m de profunditat).

Circalitoral: des d'on desapareixen les fanerògames fins on desapareix del tot la flora marina.

- Zona oceànica/nerítica.

Tipus de mostreig.

- Mostreig qualitatiu: Només ens dona la informació de quin animal és sense cap més referència.
- Mostreig quantitatiu: Es tenen en comte més paràmetres
- Absolut: Semp`re s'utilitza la mateixa unitat de mesura (volum,).
- Relatiu: La unitat de mesura no és sempre la mateixa.

Com a substàncies fixadores per les mostres s'utilitza formol al 4% o alcohol al 70% evitant, així, la descomposició de l'organisme.

Aparells de mostreig.

- Cedaç.

Segons el diàmetre de l'arena i els animals a separar s'utilitzarà un cedaç amb un diàmetre de pas de reixa determinat.

Actualment és poc utilitzat pel mostreig de fauna.

Es tracta d'un mostreig quantitatiu relatiu.

- Cores.

És un cilindre (que varia de tamany) amb un volum conegut. També pot ésser utilitzat per veure l'estratificació del terra,

Si no s'omple del tot, s'apunta l'altura de la mostra per tal de poder trobar el volum exacte.

És un mostreig quantitatiu absolut.

- Trineus o patins suprabentònics.

Aparell que s'utilitza pel mostreig del fons (suprabentos). Es mesura l'obertura de la boca de la red i la distància que l'hem fet recórrer per damunt del fons per tal d'obtenir el volum. El suprabentos és massa gran per traspasar la red i es queda atrapat en el copo.

- Red de plàncton.

Per tal de dur a terme el mostreig correctament, l'aro ha d'estar perpendicular a l'aigua per tal d'obtenir un volum correcte i seguidament, treure l'aire que ha quedat atrapat a dins l'aparell. Després s'ha d'estirar al llarg de la columna d'aigua uns 50 metres.

- **Fixar i rotular convenientment les mostres, tal i com s'indicava a la pràctica anterior.**

Anotar les característiques dels diferents mostreigs que es realitzin a la costa lloc on es recullen, hora del dia, condicions atmosfèriques, posició relativa de les formes capturades, orientació, vegetació o altres dades que siguin d'interès. Explicar la forma de realització de cada mostreig i anotar la fauna recollida amb cada un d'ells.

- **Anomenar i explicar els diferents mètodes de pescar de la flota pesquera de Blanes, a partir del que has vist i s'ha explicat al port pesquer.**

Tot i que la pesca no ha variat conceptualment en els últims dos segles, hi ha hagut variacions pel que fa a nous materials o l'incorporació de tecnologia. Alguns dels avenços són:

- Aparició del plàstic (suposa menys pes i menys desgast que altres materials degut a l'alta salinitat de l'aigua).
- Incorporació de motors als vaixells.
- Màquines que extreuen les reds de l'aigua, evitant que aquestes hagin de ser extretes a mà.
- Incorporació de noves tecnologies com el radar i l'ecosonda que permeten localitzar bancs de peixos de manera exacta
- Fabricació de gel. Pot ser és l'avenç més important, ja que permet conservar el peix molt més temps abans d'ésser consumit.

Malauradament, els avenços han suposat una sobreexplotació del medi marí; per això, actualment, es tendeix a dur a terme una pesca en equilibri amb l'ecosistema amb els puntals bàsics següents:

- Permetre la reproducció de l'espècie (evitar la pesca de peixos joves i limitar la pesca en unes determinades èpoques de l'any, permetent la cria).
- Volum no excessiu. Consisteix en evitar la pesca de massa quantitat d'individus que podria fer perillar la seva supervivència.

Si es respecten aquests puntals significa poder extreure peix tot l'any sense haver-hi una disminució d'aquest.

Eines utilitzades per pescar.

Reds

- de cerco

Amb aquestes reds s'engloba tot el banc de peix. Els vaixells que utilitzen aquest sistema s'anomenen teranyines i pesquen de nit.

Mètode

En localitzar un banc de peixos a sota del vaixell, aquest encèn llums direccionats a l'aigua fent que els peixos pugin en la direcció de la superfície. En aquest moment, es baixa la red, que engloba al banc i, mitjançant una corda que en estirar-se estreny la red, es capturen els peixos.

Quan la red és tancada es puja.

És un tipus de pesca selectiva, ja que es selecciona el peix per la seva grandària (depenent de la grandària dels forats de la red).

- *d'arrastre*

Són utilitzades per capturar peixos del bentos. Els vaixells que es serveixen d'aquest mètode s'anomenen arrastreros o bous.

Avui en dia està prohibit pescar amb aquesta red aprop de la costa, ja que fa malbé el fons marí i no és una pesca selectiva (la red s'emporta tot el que hia ha, sense seleccionar una espècie concreta).

Una variant són les d'arrastre pelàgiques, que són més grosses.

- *de emmalle y enredo*

La red és co·locada verticalment sense formar una bossa i és soportada per unes boies que suren a la superfície.

- *de emmalle de creco*

Es situen en desembocadures de rius.

- *Transmalla*

És formada per tres malles diferents, de manera que les reds exteriors tenen un forat més gros que la red interior. El peix passa a través de les exteriors sense quedar-s'hi atrapat, però amb la mateixa força de les aletes, es queda enredat a la interior.

Reds exteiors

Red interior

- ***Rastras***

S'utilitza per arrastrar pel fons. Són unes estructures de ferro amb unes dents que es claven al fons obligant al peix a sortir, essent capturat.

- ***Almadrabas***

Són utilitzats per pescar peixos pelàgics migradors de grans dimensions (com la tonyina). Es pesca tot el banc sencer.

S'utilitzen dos o més vaixells que, al mateix temps, van extreient la red amb tot el banc capturat.

- ***Nasas/nansas***

Gàbies de fàcil accés i difícil sortida (per capturar crancs,).

- ***Trampa aèrea***

És una espècie d'encanyissat que s'utilitza per capturar peixos que si troben un obstacle, salten per sobre l'aigua.

- ***ams i línies***

- ***Palangres***

Són cordes que van en sentit paral·lel a la columna d'aigua i que tenen en tota la seva superfície ams on queden atrapats els peixos.

- ***cernicanes***

És un tronc d'arbre amb corrents impulsats a motor. A cada carret hi ha un pescador.

1

6

9

15

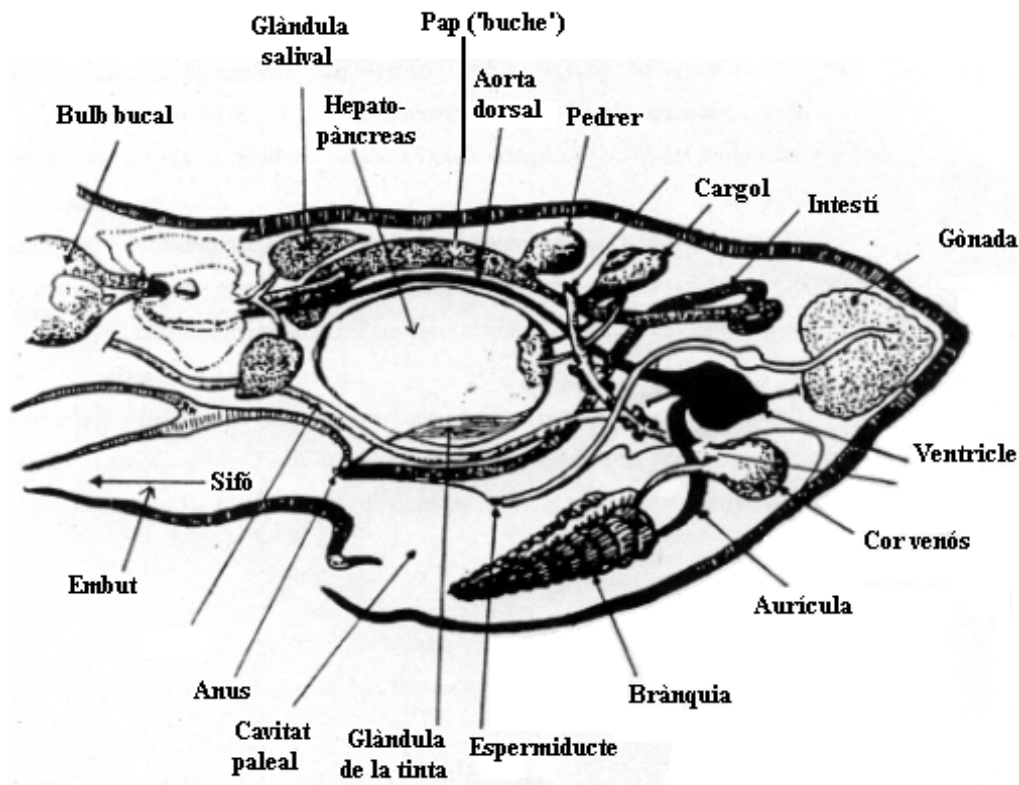
20

28

38

43

hi: hidroclade, **ht:** hidroteca, **bo:** boca, **te:** tentacles, **hc:** hidrocaule, **go:** gonangi, **gt:** gonoteca, **gp:** gonoporus, **ce:** cenosarc, **pe:** perisarc

es: esòfag, **tr:** tràquea, **pa:** pap, **cv:** columna vertebral (recoberta de musculatura), **et:** esternó.

pa: pap, **au:** aurícula, **ve:** ventricle, **fe:** fetge (2 lòbuls), **me:** melsa, **vb:** vesícula biliar, **es:** estòmac (pedrer), **du:** duodè, **pn:** pàncrees, **bu:** budells, **cl:** cloaca, **cr:** cecs rectals, **sv:** sac vitalí, **ov:** ovari (a l'esquerra), **ro:** ronyons, **cv:** columna vertebral